ПРО НУТРО ЗЕМЛІ.

(За С. Крамштиком, подав Г.).

Вже від дуже давних літ працюють люди над відкритем тайн природи. Поколіня гинуть за поколінями, але наукові досліди і здобутки лишають одні другим в спадщині; ті додають до них свої нові наукові здобутки на наші відкритя тайн природи, та з того будують підставу для науки слідуючих поколінь.

Чого-ж то не доконав чоловік?

Змірив розміри глубини моря, при помочи далековидів пізнав, що ті малі звіздки, які бачимо на небеснім зводі, є величезними кулями богато а богато разів більшими від нашої землі; змірив їх величину і віддаль від себе, переплив море, а з його глубини добув дивні чуда природи.

Лише середина землі стає закрита перед очима чоловіка. Хоч в недалекій віддали від нього, то все таки розслідженє нутра землі справляє йому величезні трудности. Він ужив всяких можливих способів, щоби сю тайну викрити, щоби дізнати ся, як виглядає земля в середині, де не досягне ні око людське, ні далековид.

Нашою цілию є подати всякі гадки і здогади учених людий про нутро землі.

Скоро маємо намір вглянути в нутро земської кулі, то передовсім мусимо знати віддаль до її середини. Віддаль з бігуна виносить 856½ миль ґеографічних (ґеографічна миля рівнаєть ся 7 кільометрам), а обчислено її з довготи земського полуденника, себто колеса, котре переходить через оба земські бігуни. Віддаль між якою небудь точкою на рівнику собто на колесі, яке опоясує землю, а є рівно віддалене від обох бігунів а серединою землі, виносить 859½ миль ґеографічних. Та нерівність віддалень виходить з того, що земля на бігунах є сплощена.

Коли хто представить собі віддаль 859½ чи 856½ миль ґеографічних, зрозуміє, що докопати ся до середини землі неможливо. Найбільша глубінь, до якої чоловік дійшов, чи то в копальнях, чи керницях, не переходить 2.000 метрів. Яке-ж мале се число в порівнаню з проміром землі! Становить воно ледви одну тритисячну часть віддали від середини землі, що є 856½ миль ґеографічних.

Хто зішкробав осторожно тонку поволоку з дині або помаранчі, чи знає що небудь о її нутрі? Чи може нам сказати дещо про склад помаранчі чи дині?

Так само і з нашою землею. Тих 2.000 метрів, до яких докопали ся люди, значить в порівнаню з 856½ милями те саме, що злупане тонкої поволоки з дині. І неможлива річ є, щоби чоловік міг докопати ся дальше в глуб землі понад 2.000 метрів. В міру того, як вглубляємо ся в землю, росте тиснене, а брак воздуху тамує копоне.

Недавно появив ся в часописях помисл одного Американця, щоби всі держави получили всі сили та викопали шиб, який сягав би в глуб середини землі. Той Американець хотів, щоби всі держави жертвували на сю ціль війська, але здаєть ся, що він хотів їх усіх поховати.

Бо хочби хто небуть міг собі уроїти, що переможе всякі перешкоди та копанем в глуб землі схоче відкривати тайни природи, то здержить його величезне горячо, яке находить ся вже в не дуже значній глубині землі, а росте в міру того, як зближаємо ся до її середини.

Відомо, що сонце своїми лучами огріває поверхню землі та воздух, що взносить ся над землею. Але се тепло не сягає дуже глубоко в землю. Учені переконали ся при помочи термометрів, себто тепломірів, що чим глубше в землю, то тепло, яке земля бере від сонця, стає слабше і що істнує границя, котра на се тепло є байдужна. Вона находить ся 28 метрів під поверхнею землі, але не можна напевно сказати, що вона на всіх місцях на земській кули є однакова; в одних місцях сягає вона глубше, в других плитше, коли-ж будемо копати поза границею байдужною дальше, то тепло буде зростати. Не мало часу стратили учені, щоби довідати ся, о скільки те тепло зростає. Проби робили вони по ріжних копальнях та тунелях і переконали ся, що не в усіх місцях рівно зростає тепло. Вони взяли середний зріст тепла, се є, що що 35 метрів зростає о 1 степень Цельзія, себто, о одну одиницю тепла. Коли порівняємо 36 метрів з 856½ милями ґеографічними, та коли замінимо милі на метри і поділимо се число через 35 метрів, то дістанемо тепло таке велике, що про його висоту і подумати годі. Сей великий жар обчислений дуже докладно — попирає досліди над повстанем землі, котре учені подають нам в сей спосіб:

Богато а богато літ тому назад, наша земля мала инший вид, як тепер. Відірвавши ся силою обороту від сонця як огниста, плинна маса, буяла собі по безмежнім зимнім просторі і з часом почала остигати, а в міру остуджуваня, її шкаралупа ставала щораз зимнійша, так, що вкінці згрубіла на стільки, що внутрішнє тепло, яке там задержало ся, перестало ділати на її поверхню.

Так отже і наш попередний рахунок справджуєть ся цілковито, бо коли 856½ ґеографічної милі поділимо через 35 метрів, то дістанемо число, котре нам вказує, кілько степенів горяча має середина землі. А горячо то в середині землі є таке велике, що всякі найтвердійші металі, як зелізо, плятина і т. д. не то, що під впливом сього горяча мусіли-б стопити ся, але й перемінити ся в газ.

Горячо середини землі старали ся люди доказати на примірах. І так учений ґеольоґ, Бішов, сказав віділляти кулю з базальту, яка мала проміру 75 центіметрів. Коли уплинуло 48 годин від часу як кулю виляно, змірив Бішов тепло кулі в ріжних віддаленях від її осередка.

Розклад тепла представляв ся ось так:

В середині кулі виносило те пло 193° (степені);

В віддаленю 0.114 м. від середини 170°;

В віддаленю 0.185 м. від середини 156°;

В віддаленю 0.247 м. від середини 137°.

Так отже бачимо, що в осередку кулі є тепло найбільше, а як дальше від осередка, воно маліє. Після того приміру можна обчислити і тепло нашої землі і виходить, що вона в середині розпалена маса, а чим дальше від середини — її тепло меншає.

Такий погляд на нутро землі дуже старий. В ділах-книгах фільософів читаємо про осередний огонь, а також і церковні письменники згадували про велике горячо та пекольну поломінь в середині землі.

Що-ж за причина, що нутро землі є горяче?

Одні говорять, що се незастигла ще огниста маса огнистої кулі, якою перше була наша земля, другі доказують се в инший спосіб. Вони говорять, що причиною сего горяча є тиснене верхних мас землі, які лежать над її огнистим осередком. Ту гадку попирають приміром, що в нутрі високих гір є далеко теплійше, як на поверхні землі. І так в перекопі сімпльонського тунелю, що пробиває гору високу на 2.000 метрів, виносить тепло 34 степенів Цельція, тимчасом коли на поверхні гори показує тепломір 20 степенів Цельзія зимна!

В наслідок того тисненя поверхні землі на середину доходить тепло до великих розмірів. В глубині 100 кільометрів під поверхнею землі виносить воно 6.000 степенів Цельзія, а в самій середині землі 200 тисяч степенів Цельзія.

З яких частий складаєть ся земля? Чи за твердою шкаралупою землі наступає зараз плинна, огниста лява?

На се питанє відповідає учений Ґінтнер ось як:

Поверхня землі, себто тверда шкаралупа — є грубою на 100 кільометрів. Під нею лежить тонша о половину верства скал, котра в наслідок тисненя стала мягкою, податною, немов віск. За нею слідує знову верства, але вже на-пів стоплених скал, а далі велике море цілком стопленої землі, в якій лява в наслідок великого тисненя перейшла із стану плинного в стан ґазовий. Се були-би гадки учених про огнисте-плинне та ґазове ядро землі.

Инші перечуть тому та доказують, що земля є наскрізь ціпка, немов одностайна сталева куля. Своє твердженє пояснюють ось так: На колишній нашій землі, яка була огнистою кулею, утворила ся груба поволока. Вона грубіла чимраз більше і коли не могла вже вдержати ся на поверхні землі, впала до її осередка. На її місце випала з середини землі огниста лява, котра стверднувши до певної міри, знову потонула в нутрі земської кулі, а на її місце знову прийшла инша маса. Таке повторювало ся богато разів і в той спосіб сціпеніла ціла земля.

Инакше доводить ціпке ядро землі німецький учений Раєр. Він каже, що на нутро землі ділає таке велике тиснене, що всі ґази скупляють ся, переходять в тіла плинні, а ті знову силою тисненя стають ціпкими.

Свою думку доказав Раєр дуже зручно в такий спосіб: грубу фляшку наповнив парафіною, заткав її щільно та став огрівати. Звичайно топить ся парафіна при 50 степенях Цельзія, але він огрівав її до кількасот степенів. Парафіна не стопилась.

Що-ж за причина тому? Коли тіло топить ся, то частини його розходять ся або збільшають свій обем. І ту було би так само ся, як би парафіна не була у замкненій фляшці. Але що фляшка була замкнена, а парафіна не могла розширити ся, бо стіни фляшки ставляли опір, повстало таке велике тиснене, що парафіна стала ціпкою. Коли-ж Раєр зробив у фляшці отвір, парафіна випливаючи, стопила ся.

Чому се стало ся? Тому, що з хвилею, коли повстав отвір, звільнила ся парафіна від натиску стін фляшки і могла розширити ся. Так — говорив Раєр — і з нашою землею. Поверхня її тисне на її нутро, а коли в землі зробила ся в який небудь спосіб щілина, увязнені ціпкі маси видобувають ся як огниста маса в виді вульканів.

ДОЛЯ РОБІТНИКА.

Один з анґлійських шікаґовських дневників подає розмову свого кореспондента зі страйкерами. Ось винятки:

"Працюю 14 годин на добу, сказав один. Ніколи не бачу своїх дітий, ніколи не бачу своєї жінки. Іду до праці о 5 годині. Тоді є темно. Діти сплять о 5 годині. Вертаю до дому 7 г. вечером. Темно є о 7 годині. Діти знова ідуть спати. Говорю до жени: я змучений, ходім спати. І іду до ліжка. Не бачу нічого. Тепер страйкую і бачу свої діти, а також можу йти і на представленє."

"Чому не увільните ся від праці на один день? — спитав кореспондент.

"Що ви говорите? — відповів страйкер. "Працюю чотири роки і не увільнивем ся ані на один день. Єсли-бим увільнив ся, бос взяв би иншого на моє місце, а я втратив би роботу. Так каже мені бос і я працюю".

Німеччина одержує окупаційну армію.

БЕРЛІН, 16. жовтня. — Члени парляментарної буджетової комісії висказали своє негодованє коли державний касієр оповістив, що кошт удержаня аліянтських окупаційних армій і всяких контрольних комісій буде виносити яких 2 і пів до 3 біліони марок річно. Міністер завважив, що обдиранє державних фінансів остаточно відібє ся на самих аіянтах; дальше висказав надію, що величина окупаційної армії постепенно буде зменшати ся.

ФАБРИКАЦІЯ З МОЩАМИ СЬВЯТИХ В РОСІЇ.

КОВНО, Литва. — Всі місця сьвятих, так звані чудотворні, є тепер отворювані совітським правительством в присутности здвигів народа і оказуєть ся, що ті сьвяті, котрих тіла не мали ніколи улячи розкладови, є тільки лихою імітацією людських тіл, зроблених з тектури, воску і вати.

В Росії є дуже богато таких місць, котрі уважано за сьвяті, бо вони мали ховати в собі останки сьвятих.

Через сотки літ російський нарід відбував прогульки до тих сьвятих місць, покланяв ся фіґурами, котрі тримали монахи вірячи, що вони є сьвяті, ніколи незнищимі, не улягаючі зіпсутю і платив великі суми гроший на утриманє тих церков. Було се одне з найбільших жерел приходів російської церкви.

Реліквії випхані ватою.

Большевики постановили виказати правдивий стан сих реліквій в присутности великих достойників церкви і народних представителів. Перша екзамінація відбула ся в Воронїжі. Потім вість про сї фальшивства розлетіла ся блискавкою по цілім краю і всюди почато робити те саме.

Реліквії св. Митрофана, котрі мали находити ся в монастирі тої назви, по видобутю оказали ся манекіном, зробленим з вати і то зробленим так нефоремно, що голова була рішучо за мала супроти тулова, що робили цілість карикатурною.

Подібно воронїжський архиепископ, присутний підчас тої церемонії висловив ся, що "є се дуже болючо дивити ся на такі річи". Що знова відносить ся до реліквії св. Тихона Зальонського, то він сказав: "Я сам вірив сьвято в реліквії того сьвятого, вони представляли ся такими правдивими в трумні, що як хтонебудь дивив ся на них, мав те саме враженє, позаяк виглядали так, як би їх доперва там вложено. Коли я довідав ся, що знайдено в монастирі Зальонського, я був незмірно здивований, бо вірив, що се тіло є в цілости переховане". В тій трумні найдено пуделко з тектури, а в нім досить костий.

Ошуканьства порушили цілий нарід.

Відомість ся зробила велике враженє на російськім народі. Один з присутних підчас оглядин реліквії св. Митрофана, Константин Н. Шельоков, висловив ся слідуючо: "Аж до часу екзамінації тих реліквій я був щиро віруючим; ходив до церкви, молив ся і нераз цілими годинами стояв з голою головою на морозі підчас богослуженя, але коли отворено трумни і оказало ся, що вони в собі містять, віра моя через те ошуканьство зникла".

В цьвітни с. р. відбула ся конференція робітничих делеґатів в Твері. По скінченю важнійших нарад, порушено питаня сих реліквій, а позаяк недалеко Тверу находили ся монастирі ,постановлено переконати ся про се наочно. Попрошено в тій міли церковних репрезентантів і мало ся доконати оглядин, але три тамошні попи остро сему спротивили ся.

Віддано справу під голосованє.

Наступила горяча дискусія. Сорок делеґатів жадали голосу в сій справі; нарешті почато голосованє. Всі делеґати, з винятком чотирох, голосували за оглянем. Девятого цьвітня отворено в присутности кількох тисяч людий трумну з тілами св. Василя і св. Константина в ярославській катедрі і трумну з реліквіями св. Теодора в Спаськім монастирі. В тих трумнах найдено кости, вату, уголь, тріски і т. п. річи. Подібних оглядин доконано 18 мая в чудотворних монастирях св. Михайла, св. Павла і св. Арсенія, чудотворця з Твері. Оглядин тих доконано в присутности представителів від населеня, по одному від кождих трох соток мешканців міста.

Велику сензацію викликало отворенє трумни св. Александра Сіверського, одного з найславнійших сьвятих в Росії.

Ся подія викликала таке велико вражінє на попові М. І. Фомінови, що він покинув церкву і написав менше-більше такий лист до епископа міст Олянця і Петрозаводска:

"Реліквії св. Александра Сіверського, котрі мали бути правдивими реліквіями сьвятих, оказали ся звичайною фіґурою з воску, то значить, що нарід був безбожно визискуваний ґрупою самолюбних людий. Ви, яко духовні на так високих становисках, не могли бути несьвідомі того, але ви старанно укривали се перед нами, простими попами, а тимбільше перед простим народом. Ви позволили на те, що нарід почитав ті манекіни замість сьвятих і до того заохочувалисьте і навчалисьте самі, як до них молити ся. Ви з цілею затемнювали людям очи і уми, разом з монахами ви визискували довірє Росії. Ціле стадо ваших служальців, котрі доїли з народу для вас, найшло ся нині в положеню сліпців, котрі відзискали свій зір від удару промінів сонця.

Горе вам, єсли той нарід, сьвідомий тепер, повстане і піде на вас в страшнім гніві, жадаючи відповіди і вияснення, котрого ви не будете в стані дати".

Німецькі независимі соціялісти лівіють.

Берлін, 18 жовтня. — Послідна конвенція провінціональних делеґатів независимої соціялістичної партії, котра недавно відбула ся, виказала значний зріст тої партії за послідних шість місяців. Число її членів виносить поверх три четвертих міліона. Преса сеї партії є розповсюднена по цілім краю. Однак партія має еще богато елементів правих, так званих соціял-патріотів. Кавтський не репрезентує вже в партії нікого кромі себе.

Щораз більше поширяє ся переконанє межи независимими соціялістами, що система совітів є науспішнійшим средством здобутя соціялізму. На послідній конференції тяготінє в напрямі московського Інтернаціоналу було о много сильнійше ніж на партійній конференції в марті.

І. О. З.

БЛУКАНИНА.

(Продовженє).

Єфрем поставив на коліна гармонію і приклавши до неї лице почав камаримського козачка. Вслід за тим стряс ся вагон, бо величезний Спиридон пішов в присюди.

Всі прочі "пасажири", що сиділи попід стіни,попритягали під себе ноги і плескали Спиридонови. В другім кінци вагона схопив ся на ноги ще один танцюрист, Лукіян і почав і собі вибивати ногами козачка. В вагоні запанувала загальна веселість. За грою гармонії і тяжкими ударами величезних Спиридонових черевиків "безпашпортні" подорожні і не вчули, як потяг задержав ся, а в двері вагона застукав хтось з надвору. Стукіт повторив ся, але його довго в вагоні не зачуто.

Врешті один з сидячих близько дверий зачув стукіт з надвору і рухом руки здержав цілу ґульню. Всі нащурили вуха; аж тепер зауважили, що потяг стояв і то мабудь на стації, бо з надвору повторяв ся впертий стукіт в двері.

— Відчиніть двері, — чув ся голос з надвору.

"Пасажири" остовпіли: вони знали, що єсли потяг стояв на стації, то не хто инший, а якийсь урядник стукав в двері. На такий случай був один вихід: вискочити на двір задними дверми і дати драла. Спиридон дав знак, щоби всі мовчали, а сам припер ся до задних дверий. Кілька разів пробував відсунути їх, але не вдавалось. — Якийсь біс засунув мабуть двері з надвору, — воркнув Єфрем. Аж тепер ми попались чортови в зуби. І на що то було гуляти; булиб зовсім спокійно сиділи в вагоні і ніхто й не здогадав ся'б, що ми тут є.

— Нічаво, брат, — пустяк, — махнув рукою Спиридон, — арешт, — най буде і арешт. Всьо равно сего года ні чорта не заробищ.

Втім відсунулись передні двері і наші пасажири побачили перед собою перон стації, на котрім стояли деякі люди, між ними двох провінціональних поліцаїв. Начальник стації, котрий відсунув вагон, розказав всім вилазити з вагона.

Перший виліз Єфрем з "гармошкою" а вдтак злазили прочі. Люди на пероні сьміялись; поліцаї приступились близше і один з них заявив, що всі, котрі їхали на "державний кошт", є арештовані.

Ніхто сему не спротивив ся. "Пасажири надзвичайно спокійно позабирали свої клунки і поуставлялись в ряд, готові йти з поліцаями. Поліцай махнув рукою і ціла компанія подалась в місточко.

По дорозі до "комісарії" (поліційної стації) Єфрем наказав всім поховати грубі гроші так, щоб ніхто їх не міг найти, а лишити лише деякі дрібні. Кождий метнув ся; в обдертім убраню кождого було досить місця заховати хочби і кілько паперових гроший. І так один всунув своїх пару десяток в ковнір, другий за обшивку, а третий знов де, так, що коли врешті вони прийшли до "комісарії", кождий був бідний як церковна миш.

Комісар поліції був чоловік на вигляд дуже поважний і, видко не дурний, бо заховував ся зовсім прилично, що в тім краю не часто случає ся, особливо на провінції. Він перегляну зором всіх "злочинців", почавши від шість-і пів стопового Спиридона, а кінчачи на низенькім Іспанцеви.

Поліцаї здали рапорт про те, що всі сі люди були найдені в тягаровім вагоні на потязі нумер 38, що йшов з Розарійо до Буенос Айрес і відступились.

Комісар подумав хвилю а відтак звернув ся до арештованих.

— Чи ви говорите "кастіляно" (по іспанськи)?

Малий Іспанець притакнув головою.

— Чому ви їхали крадьком на потязі сеї компанії, — спитав злегка комісар.

— Мабудь лише тому, що не мали звідки заплатити білетів, — відповів сьміливо і усьміхаючись іронічно Іспанець.

— Перешукати їх, — розказав тим самим спокійним тоном комісар.

Поліцаї почали перешукувати кишені арештованих. В декотрих знаходили вони по кілька пезів, в инших нічого. По перечисленю найдених гроший, поліцаї клали їх назад в кишені, а лиш один поліцай записував, скільки в котрого гроший було.

Се обшукуванє забрало не мало часу, і спричинило много сьміху, бо обшукуючі поліцаї богато разів попадали рукою в наскрізь продерту кишеню і всували руку аж по лікоть. Вкінци, коли обшукано вже послідного "безпашпортного", поліцаї знов відступились і ждали на дальші розкази комісаря.

Сей сидів цілий час і з увагою слідив за рухами арештованих, котрі стояли в гору руками підчас перешукуваня і аж опісля опустили їх, щоби поправити на собі убранє.

— На всякий случай, — сказав по хвилі комісар, — всі ви переночуєте тут на комісарії, а завтра я рішу, що з вами зробити.

Арештовані зовсім не виявили боязни ні здивованя. Подивились лише по собі і по поліцаях і ждали, щоби ті послідні забрали їх до "кабінету".

Один з поліцаїв отворив бічні двері, а другий махнув рукою на арештованих. Сі тілько вийшли з канцелярії комісара і аж на коритарі почали дещо розмовляти між собою.

Їх замкнено всіх в одній обширній кімнаті, в котрій стояло богато лавок; в куті кімнати лежали сідла і поодинокі части уборів до коний. Двері були звичайні, деревляні, а вікна були обезпечені тонкими зелізними прутами.

Було се по полудни і було досить горячо. Арештанти розсадовились по лавках і роздягались до сорочок. Їм позволено було забрати з собою свої річи і вони могли курити і їсти, як що котрий мав з собою щонебудь до їжі.

Спиридон зразу почав розглядати вікна і околицю поза ними. Дроти видались йому зовсім не сильними і він почав з легка свистати. Відтак відвернув ся від вікна і сів на столику, бо лавки були для нього за низькі.

Ну, що вже паршива отся Арґантіна — сьміяв ся Спиридон — але тюрми в них такі, що "майо почтеніє"; і баба звідси утече, а не то що. От, підожди до ночі, сеньор комісарійо, то тоді й побачиш нас.

Всі сьміяли ся і дивили ся то на вікна, то на Спиридонові руки.

— Єфремушка, — зіскочив зі стола, гукнув Спиридон, — та-ж ти в вагоне не укончил камаримської! Я только что начал гулять четвьортую хвиґуру, а то й нещастя сталось; давай,та доконччимо ось тут нашую камаримскую. — Сенахвон, Лукіян, Орлов, давай у чворку, так, щоб усі поліцейські щурі з под подлоґі удралі.

Спиридон представляв ся дуже комічно такзі своєю медвежою поставою як і з своїм російсько-українським жарґоном і татарським акцентом.

Через хвилю в кімнаті арештованих роздав ся голос "трехрядної" і знялась хмара пороху, якого було тут більше чим доволі. Лавки, столик і клунки в одну мить опинили ся в куті, а на середині зробилось велике місце для гуляючих. Єфрем вибирав козачка "по совісти", а "чворка" з Спиридоном на чолі також по совісти вибивала "хвиґури".

Коли нарешті гульня перестала, малий Іспанець підійшов до вікна і слухав, чи не ходить хто по коритарі. Та на коритарі було глухо, як в трупарни; взагалі не було чути найменшого шелесту поза кімнатою арештованих.

По сім арештовані згодились, що правдоподібно будинок був порожний і що вони за дурно там сиділи чекаючи ночи. Спиридон порадив ся з товаришами і рішив сечас виломати вікно та утічи з того "арешту".

Через десять мінут всі прути були погнені і добуті. Для Спиридона се була лиш мала забавка, і він покінчивши "діло" сягнув по свій клунок і перший виліз через вікно на двір. За ним слідували всі прочі. На дворі постояли вони хвильку, щоб послухати, чи хто не чув їх. Та, як і передше, кругом було тихо.

Обійшли ріг будинку і опинили ся перед вікном канцелярії. Спиридон заглянув через вікно до канцелярії; в канцелярії на кріслі сидів "сеньор комісарійо", висадивши ноги на стіл і спав. Крім нього більше нікого не було в канцелярії.

Спиридон засьміяв ся і махнув рукою до вікна! — Адійос, сеньор комісарійо! А звертаючись до відходячих в напрямі стації товаришів, замітив: — Ото чортова память: — ми так здорово різали козачка, а він не пробудивсь! Фу, ти, собаче рило! Я єщо не видав, щоби до музики козачка кто нібудь міг спати.

Сьміючись на все горло подались товариші на стацію. По дорозі ніхто не спиняв їх; було очевидним, що оба одинокі в місточку поліцаї виїхали десь з місточка.

На стації постановили товариші підождати до ночі на тягаровий потяг; єсли такий мав тої ночи не йти до Буенос Айрес, то вони рішили на слідуючий день покупити білети і їхати "як бог приказав" — пасажирським потягом.

(Дальше буде)

КЛЯСОВА Б

(Написав Гир

Після тяжкої тижневої подо
рожі з Лондону через конт
нент я прибув до Міляну я
раз в день міжнародного стра
ку. Переїздити континентом
теперішних часах значить ви
стоювати перше на одній
відтак на другій нозі в ріжні
консулятах і тикет-офісах, щ
би дістати кілька тузінів ур
дових печаток і підписів як
ми правительства ніби мають
хоронити себе перед скрито
небезпекою. Щоби покінчит
муки подорожі і почути себ
свобідним від всіх сих цер
монїй, треба витратити щона
менше пів тижня часу. Від
так другого півтижня треб
стратити на те, щоби добит
ся їзди на дізорґанізовані
французькій зелізничій лінї
Gare de Lyons се чисті нетр
Здає ся, що тут знищена ціл
механіка подорожуваня. Щоб
довідати ся дещо про курс п
тягів, не лишає ся нічого ин
шого, як хіба йти за порадо
до ворожбита.

Італійські власти є рівно
дуже нервові і безуспішно о
бережні. На границі урядни
ки домагались дізнати ся ві
мене такої річи, як ось, як
було середне імя мойого бат
ка, а не звернули уваги н
факт, що я не мав права ввії
ти до Італії сею дорогою, я
кою я дістав ся.

І так я прибув до Мілян
якраз в день страйку. Я при
був вповні переконаний, щ
страйку не буде. Про се ду
же много говорило ся в Па
рижі, здаєсь одиноко в тій ц
ли, щоби більше знеохотит
французьких робітників, кот
рі і так були вже пригноблен
зрадою одинайцятої годин
своїх провідників. Навіть ко
респондент французької робі
ничої ґазети говорив мені, щ
страйк в Італії відкликаний.
Швайцарії ґазети (капіталі
тичні — прим. пер.) були рів
нож переповнені протестам
будьто би розгніваних італій
ських робітників проти боже

Антон Паннекок.

МАРКСІЗМ

Дарвінізм і кл

(Продов

Всї годять ся з тим, що
і важне становище тій роли,
ротьбі. З Дарвінізмом, на п
ше, бо Дарвінізм має до діла
має на цїли повалити релігій
при докладнїйшім розглядї
йти тою самою дорогою, що М
абстрактною теорією, яку на
конав ся, що она правдива.
она мала горячих прихильни
віна, так як Маркса, було ша
теорію, і були ненависне для
го не знали, як лиш те, що
доходить від малпи"; ті лю
з научної точки погляду суди
ведливість теорії Дарвіна.
лю в клясовій боротьбі, і ли
рив ся по цїлім сьвітї і здо
та заїлих противників.

Дарвінізм спершу служ
(міщанства) в її боротьбі про
ти шляхти, упривілеованого
видно, була зовсім инша бор
пере веде пролетаріят. Бур
леною, яка стреміла би до з
хотїла позбути ся старих па
дорозї. Буржуазія сама хо
жадане на тім, що она була
дирем в індустрії. Яким арг
жуазії стара кляса, що стала
разитом? Се були її стовпи.
жали широкі маси в понево
супроти міщанства.

Тому се було в інтересі
права" старих володарів. П
жем в боротьбі проти віри і
уживаючи собі до помочи
природи. Колиб нові відкр
попів є фалшива, тоді попів
пав би ся на порох, і "божі
дальна кляса, булиб знищені
кляса була повалена не лиш
ся фізичною зброєю; як раз
визувала таку вагу до прир

Дарвінізм появив ся якр
походжене чоловіка від звір
ської догми. Тому буржуазі
Дарвінізм сейчас по його по

Зовсім інакше було в Анг
важну ролю грав Дарвінізм